

**Universitat
Pompeu Fabra**
Barcelona

Policy Papers Collection

2025 – 2

MALENTESOS EN EL FINANÇAMENT AUTONÒMIC

Guillem Lopez i Casasnovas

Centre de Recerca en Economia i Salut (CRES)

Universitat Pompeu Fabra (UPF)

The Policy Papers Collection includes a range of articles on Economics and Public Policy carried out and selected by researchers from the Centre for Research in Health and Economics of the Pompeu Fabra University (CRES-UPF).

"This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 International, which permits unrestricted use, distribution and reproduction in any medium provided that the original work is properly attributed"

<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Barcelona, Març 2025

MALENTESOS EN EL FINANÇAMENT AUTONÒMIC

Guillem Lopez i Casasnovas

Catedràtic d'Economia a la Universitat Pompeu Fabra (UPF), director del Centre de Recerca en Economia i Salut (CRES) i membre de la Barcelona School of Economics

Escriure i parlar de finançament autonòmic és cada cop més difícil. Primer perquè els paranys polítics ho contaminen i embarguen ja tot, i molts mitjans, sovint alineats amb una o altra opció, no faciliten el detall per a la comprensió més objectiva. En segon lloc, cal reconèixer que, cada cop més, el sistema de finançament espanyol, en la seva operativa, resulta molt complex, ja sigui per allò que representa la descentralització - com a complicació organitzativa que, suposadament, serveix el bé comú- com per la manera amb què aquí ho hem anat complicant; fons, subfons, clàusules, bestretes, etc.

Tres temes, però, crec que són fonamentals per entendre els problemes que al finançament autonòmic s'associen.

Primer. La solidaritat. Sí, el finançament volem que sigui solidari. Però l'àmbit d'aquesta solidaritat és el del finançament de serveis públics, i no altre; no el de la convergència en rendes per càpita, que és una tasca diferent i de competència d'altres Administracions. Hom pot voler que, sigui quina sigui la seva riquesa i capacitat fiscal de cada Comunitat per finançar uns mateixos serveis, s'hagin de garantir aquests a tots els territoris. És clar que, com diuen les normes fonamentals, es tracta que els ciutadans dels diferents territoris tinguin accés universal a un conjunt de serveis públics. Això implica transferir recursos aliens allà on no arribin els propis, per raó de la riquesa de cada Comunitat. Igualar rendes per càpita, però, és tota una altra història. Convergir rendes pressuposa un programa de política econòmica de més ample abast en què el sector privat sigui el prevalent. Els serveis públics fonamentals són, certament, una condició necessària, però mai suficient, per aquella convergència en rendes. La renda considera els ingressos totals, públics i privats (aquests segons són de fet els bàsics); no és el simple resultat de sumar despeses públiques, sinó sobretot rendes privades (amb referència a la Comptabilitat Nacional, i no al pressupost autonòmic). Serveis públics vol dir, bàsicament, despesa corrent, recurrent cada any, mentre que les polítiques per igualar rendes solen ser, en la part pública, despesa en capital, centrades a facilitar infraestructures i noves inversions i no a mantenir el status quo. Al finançament autonòmic es tracta de transferències ordinàries, que es gasten amb força autonomia per part dels territoris beneficiaris; al contrari, en polítiques regionals de renda, qui subvenciona capital en fa el seguiment, per avaluar-ne el destí i assegurar que serveix l'objectiu establert (així ho fan, per exemple, els fons europeus i, a l'Estat, els de compensació interterritorial). Les partides del finançament autonòmic són transferències recurrents; les de convergència en rendes, de capital i solen ser

determinades en el temps i en l'objectiu perseguit, i mai es consoliden ni s'arrossegueu il·limitadament any rere any. En conseqüència, no es pot esperar ni exigir que el finançament autonòmic es mogui, com a les polítiques de desenvolupament regional, de manera inversament proporcional a la renda per càpita de cada territori. I això, per una banda, perquè els serveis a finançar públicament són universals, la qual cosa vol dir que són tant per a rics com per a pobres, i no poden així penalitzar als qui més contribueixen; per altra banda, la temptació d'utilitzar aquells fons de la solidaritat autonòmica per intentar incidir en rendes creant ocupació pública, des dels pressupostos de les CC.AA., no és allò que exigeix el finançament autonòmic (serveis), ni tampoc resulta útil per reduir les desigualtats internes d'una Comunitat, tenint en compte les qualificacions que s'exigeixen al funcionariat públic. A més, la Comunitat fent això, s'enganxa els dits de la despesa, no en serveis, sinó en nòmines.

Segon, l'abast de la redistribució. Es tracta amb el finançament autonòmic, tal com hem dit, d'igualar serveis públics (no privats), bàsics (no tots), essencials (que incideixen majorment en les persones) per bé del benestar social (el que hem decidit entre tots els espanyols). Hom pot trobar aquí, també, un debat poc clar sobre si la igualació ha de ser total o no, de menys del cent per cent, per incentivar la responsabilitat fiscal del receptor. Però, més enllà del percentatge, és decisiu sobretot què es defineix com a essencial i bàsic: ho és l'educació, és clar, però només la bàsica; hi entra la universitària, però també la de graus propis? La postgraduada? Exempta de taxes? Etc. També a la sanitat: sens dubte ho és la universal de catàleg públic; però com tractem la qualitat de les prestacions? Les diferències en llista d'espera? Les indicacions diverses en els tractaments? Etc. I ja no diguem en la consideració de si la definició d'essencial i bàsic inclou el dret a la cultura (inclosos els toros?), l'habitatge social (amb quins llindars?) o alguns serveis socials (les atencions als cuidadors també?). De manera que, aquí, no basten grans paraules ni suposats principis ètics que no es concretin en prioritats de finançament, dintre de les que siguin les competències autonòmiques efectives i no el simple *wishful thinking* d'alguns polítics.

Tercer. Respectar els dos extrems anteriors: solidaritat, igualant els serveis públics bàsics, essencials del benestar social en mans de les competències autonòmiques (que no són tots!), implica la necessitat d'anivellar les cobertures requerides amb les capacitats recaptatòries de les distintes Comunitats. Fins avui, l'Estat espanyol ha formulat l'anivellament territorial en gran part des d'un esquema horitzontal: treu recursos d'unes Comunitats per donar a unes altres. Això, certament, enverina el debat territorial, ja que força un joc de suma zero; allò que menja un es treu del plat de l'altre, mentre l'Administració central arbitra des de la seva tresoreria. És dels ingressos, molts, que l'Estat no participa amb cap altra Administració des d'on hauria de sortir la major part de l'anivellament. I, per això, dels recursos centrals l'Estat que en faci allò que vulgui: no cal cap fórmula que aparenti justícia horitzontal a l'anivellament (com el principi d'ordinalitat ara busca per a evitar problemes afegits; i, certament, l'Estat ho pot fer reforçant l'actual Fondo de Compensación Interterritorial i assegurant el destí

dels recursos, per fer sortir del bucle aquelles CC.AA. que mantenen diferències i, així, no perden finançament.

En un context en el qual molts ciutadans de Comunitats creades *ex novo* aspiren a menys i no a més autogovern, i que se sentien més còmodes amb les Diputacions provincials d'abans que amb les Comunitats autònomes de nova creació (en particular si la seva capitalitat no coincideix amb la província que habiten), els àmbits comentats en aquest article configuren tres mons diferents, que políticament fan confluïr, sembla ser, per a que algú acabi dinamitant, per impossible, el sistema de descentralització autonòmica espanyol.

Guillem López i Casasnovas UPF

Últims títols de la col·lecció Policy Papers:

López-Casasnovas, G.; "**Demografia, pensions i redistribució**" Policy Papers Collection 2025-1_GL

López-Casasnovas, G.; "**Els arguments de l'acord per un nou finançament per Catalunya**" Policy Papers Collection 2024-12_GL

López-Casasnovas, G.; "**Una nova via de finançament autonòmic**" Policy Papers Collection 2024-11_GL

López-Casasnovas, G.; "**Els models basats en les 'necessitats' de despesa**" Policy Papers Collection 2024-10_GL

López-Casasnovas, G.; "**Un vot particular per a una proposta de finançament autonòmic**" Policy Papers Collection 2024-9_GL

López-Casasnovas, G.; "**Economia, demografia i immigració**" Policy Papers Collection 2024-8_GL

López-Casasnovas, G.; "**El nou finançament autonòmic. Una visió des de catalunya. Alguns escenaris i còmputos**" Policy Papers Collection 2024-7_GL

López-Casasnovas, G.; "**Condicionants del desenvolupament econòmic i DAFO de país**" Policy Papers Collection 2024-6_GL

López-Casasnovas, G.; "**La salut, el progrés, la filantropia i la custòdia del bé comú**" Policy Papers Collection 2024-5_GL

<https://www.upf.edu/web/cres/policy-papers>

Últims títols de la col·lecció Health Policy Papers:

López-Casasnovas, G.; "**Rawls: la justícia com equitat i la prioritització de la salut**" Health Policy Papers Collection 2025-6_GL

Ibern, P.; "**Innovación y financiarización en la industria farmacéutica**" Health Policy Papers Collection 2025-5_PI

López-Casasnovas, G.; "**L'economia i el benestar dels ciutadans**" Health Policy Papers Collection 2025-4_GL

López-Casasnovas, G.; "**MUFACE a la cruïlla i l'aparició de noves desigualtats en salut**" Health Policy Papers Collection 2025-3_GL

López-Casasnovas, G.; "**Verdades reveladas sobre el gasto público y sanitario**" Health Policy Papers Collection 2025-2_GL

<https://www.upf.edu/web/cres/health-policy-papers>